

1 חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), התשכ"א-1961

1. הגדרות

(תיקון התשל"ו)

בחוק זה -

"הממונה על השמירה" - מי שנתמנה להיות ממונה על השמירה לפי סעיף 2(ב);
"שמירה" - לרבות אימונים וכל פעולה הדרושה לדעת הממונה על השמירה לשמירה על בטחון תושבי ישוב או רכושם;
"רשות מקומית" - עיריה או מועצה מקומית;
"תושב" - לרבות מי שגר בישוב ואינו רשום כתושב בו במרשם האוכלוסין ואינו ממלא חובת שמירה בישוב אחר.

2. אחריות לשמירה

(תיקון התשל"ו)

(א) הממשלה רשאית להחליט כי בשטח פלוני תהיה השמירה נתונה בידי המשטרה (להלן - שטח שבאחריות המשטרה).
(ב) אלוף הפיקוד או מי שהוא הסמך, ובשטח שבאחריות המשטרה - מפקד משטרת מחוז או מי שהוא הסמך, רשאי למנות ממונה על השמירה.
(ג) ²שר הפנים רשאי, לאחר התייעצות עם שר הבטחון, ולגבי שטח שבאחריות המשטרה - לאחר התייעצות עם שר המשטרה, להטיל בצו חובת שמירה על תושבי ישוב או ישובים (להלן - צו שמירה).
(ד) החלטת הממשלה כאמור בסעיף קטן (א) וצו שמירה אינם טעונים פרסום ברשומות.

3. הסדרת השמירה בחוק עזר

(תיקונים: התשל"ו, התשע"ז (מס' 2))

ניתן צו שמירה, תסדיר הרשות המקומית שבתחומה נמצא הישוב או הישובים שעליהם חל צו השמירה, בחוק עזר, את ביצועה של החובה על-ידי התושבים, לרבות קביעת הגילים והסוגים החייבים בשמירה, זמני השמירה ודרכי הפטור מחובת השמירה; על חוק עזר לפי סעיף זה יחולו בעיריה הוראות פרק שלושה-עשר לפקודת העירויות, ובמועצה מקומית הוראות סימן ג' בפרק ב' לפקודת המועצות המקומיות.

4. הסדרה בצו שר הפנים

ניתן צו שמירה על ישוב שאינו בתחומה של רשות מקומית, או שהרשות המקומית לא התקינה חוק עזר כאמור בסעיף 3, יסדיר שר הפנים את השמירה בצו (להלן - צו הסדר).

5. רשות שמירה

(א) בחוק העזר המסדיר את השמירה תקבע הרשות המקומית רשות שמירה או רשויות שמירה לאזור שחוק העזר חל עליו ותגדיר את סמכויותיהן ושטחי פעולותיהן; הוסדרה השמירה בצו הסדר, יקבע שר הפנים בו רשויות כאמור, ויגדיר סמכויותיהן ושטחי פעולותיהן.
(ב) עד להקמת רשות השמירה באזור פלוני, או אם חדלה הרשות לפעול ועד להקמת רשות חדשה, ימלא את תפקידיה

הממונה על השמירה או הפועל מטעמו באותו אזור.

6. ביצוע ההסדר

השמירה לפי חוק העזר או לפי צו הסדר, תהיה בהתאם להוראות הממונה על השמירה.

א6. סמכויות שומר ברשויות מקומיות שנקבעו בצו

(תיקון התשס"ב)

(א) בסעיף זה -

"חיפוש על גוף האדם" - כהגדרתו בפקודת החיפוש;

"כלי נשק" - כלי יריה כמשמעותו בחוק כלי היריה, התש"ט-1949, חומר נפץ כמשמעותו בחוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954, וסכין כהגדרתו בסעיף 184 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, או נשק אחר; "פקודת החיפוש" - פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969; "קצין מוסמך" - קצין משטרה שהסמיך לכך המפקח הכללי של המשטרה או קצין צבא הגנה לישראל שהסמיך לכך ראש המטה הכללי של צבא הגנה לישראל; "שומר" - מי שמבצע שמירה על היישוב שלגביו נתן השר לביטחון הפנים צו כאמור בסעיף קטן (ב)(1), כשהוא מבצע אחד מאלה:

(1) מבצע חובת שמירה לפי חוק זה;

(2) מבצע שמירה על היישוב על פי חוק עזר של רשות מקומית המסדיר שירותי שמירה שלא על פי חוק זה.

(ב) (1) השר לביטחון הפנים לאחר התייעצות עם שר הביטחון, רשאי לקבוע בצו כי לשם שמירה על ביטחון הציבור מפני פעולות איבה ברשות מקומית שעליה הוטל צו שמירה יהיו לשומר הסמכויות המפורטות לפי סעיף זה;

(2) קבע השר לביטחון הפנים צו כאמור בפסקה (1) לענין רשות מקומית מסוימת ואישר קצין מוסמך כי התקיימו בשומר שבאותה רשות מקומית התנאים שלהלן יהיו נתונות לשומר הסמכויות המפורטות בסעיפים קטנים (ג) עד (ה):

(א) הוא בעל רישיון לנשיאת כלי יריה לפי חוק כלי היריה, התש"ט-1949, או בעל תעודת הרשאה לפי החוק האמור;

(ב) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות הנתונות לשומר לפי חוק זה, על פי אמות המידה שנקבעו על ידי קצין מוסמך;

(ג) לשם שמירה על ביטחון הציבור מפני פעולות איבה, רשאי השומר:

(1) לדרוש מאדם הנכנס לתחומה של רשות מקומית, למסור לו את שמו ומענו ולהציג בפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המעידה על זהותו, שהוא חייב בהחזקתה לפי כל דין;

(2) לערוך חיפוש בכליו של אדם וברכבו בעת כניסתם לתחומה של הרשות המקומית;

(3) להשתמש בסמכויות האמורות בפסקאות (1) ו-(2) וכן לערוך חיפוש על פני גופו של אדם, בעת הימצאותו בתחומה של הרשות המקומית, אם היה לשומר חשד שהאדם נושא עמו שלא כדין כלי נשק;

(4) לתפוס חפץ העלול לפגוע בביטחון הציבור שהתגלה אגב החיפוש; חפץ שנתפס לפי פסקה זו יימסר בהקדם למשטרה ויחולו עליו הוראות הפרק הרביעי לפקודת החיפוש.

(ד) חיפוש על פני גופו של אדם הכרוך במגע גופני, ייערך על ידי בן מינו של האדם, אלא אם כן לא ניתן לעשות כן בנסיבות הענין ויש בדחיית החיפוש סיכון בלתי סביר לביטחון הציבור.

(ה) (1) סירב אדם לדרישת הזדהות או לעריכת חיפוש לפי סעיף זה, רשאי שומר למנוע מאדם או מרכב את הכניסה לתחומה של הרשות המקומית, ואם היה לו חשד כי האדם נושא שלא כדין כלי נשק, רשאי הוא לעכב את האדם עד לבואו של שוטר וכן לערוך את החיפוש על אף הסירוב;

(2) על עיכוב לפי סעיף קטן זה יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 72 עד 74 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, והוראות סעיף 44 לפקודת החיפוש;

(3) סירב החשוד לעיכוב, רשאי השומר להשתמש בכוח סביר לצורך העיכוב עד לבואו של שוטר.

(ו) שומר לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי סעיף זה, אלא בעת מילוי תפקידו ואם הוא עונד, באופן גלוי לעין, תג המזהה אותו ואת תפקידו והוא נושא עמו תעודה חתומה בידי קצין מוסמך המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו שאותה יראה על פי דרישה.

(ז) מצא קצין מוסמך כי שומר עשה שימוש שלא כדין בסמכויותיו או מצא שלא התקיים בו עוד תנאי מהתנאים האמורים בסעיף קטן (ב)(2), רשאי הוא, לאחר שנתן לשומר הזדמנות להשמיע את טענותיו בפניו, לבטל או להתלות את השימוש בסמכויות כאמור בסעיף זה וליטול ממנו את תעודתו.

7. הגבלת החובה מבחינת הגיל והמין

(תיקון התשל"ו)

לא תוטל חובת השמירה אלא על גבר שהוא בגיל 18-60.

8. הגבלת החובה מבחינת בריאות

(תיקון התשל"ו)

(א) לא תוטל חובת השמירה אלא על מי שהוא כשר לכך מבחינת בריאות.

(ב) מי שהוטלה עליו חובת שמירה הוא בחזקת כשר לשמירה כל עוד לא הוכח ההיפך בדרך שקבע שר הפנים בהתייעצות עם שר הבריאות.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), מי שנמצא בלתי כשר לשירות או בלתי כשר ארעית לשירות לפי חוק שירות בטחון, התשי"ט-1959 [נוסח משולב], כשרו לשמירה לפי חוק זה ייקבע בדרך שקבע שר הפנים בהתייעצות עם שר הבריאות.

(ד) רשות השמירה תשחרר אדם לשמירה בלילה פלוני אם נוכחה שאין הוא מסוגל לשמור באותו לילה או אם הוגשה לה תעודת רופא המעידה על כך.

9. הגבלת החובה מבחינת הזמן

(תיקון התשל"ו)

(א) לא יחוייב אדם בשמירה יותר מפעמיים בחודש ובסך הכל לא יותר מעשר שעות בחודש בתקופה שבין א' בתשרי ול' בניסן, ולא יותר משמונה שעות בחודש בתקופה שבין א' באייר וכו"ט באלול, אלא אם אלוף הפיקוד או מפקד משטרת מחוז, לפי הענין, ראה הכרח מטעמי בטחון להורות, בדרך כלל או לישוב פלוני או לכמה ישובים, על הגדלת מספר השעות או הפעמים (בסעיף זה - הוראת הגדלה).

(ב) תקפה של הוראת הגדלה היא לשלושים יום מדי שנה זולת אם שר הבטחון או שר המשטרה, לפי הענין, אישר, לאחר התייעצות בשר הפנים ובוועדת החוץ והבטחון של הכנסת, תקופות תוקף נוספות.

(ג) הוראת הגדלה אינה טעונה פרסום ברשומות.

(ד) לענין סעיף זה יבואו במנין זמני השמירה גם השעות והימים שבהם מילא אדם חובת אבטחה לפי תקנות-שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), התשל"ד-1974.

10. התנדבות לשמירה

מי שאינו חייב בשמירה מכוח חוק זה רשאי להתנדב בכתב לשמירה, והחייב בשמירה רשאי להתנדב כאמור לשמירה נוספת על זו שהוא חייב בה, ומשעשה כן יהא דינה של השמירה או השמירה הנוספת, לכל דבר, כאילו קויימה מכוח חוק העזר או צו ההסדר, והממלא אותה יהיו לו כל הזכויות וישא בכל החובות הקבועות בחוק זה.

11. חובות עדיפות

(תיקון התשל"ו)

חובת שירות שהוטלה על אדם לפי חוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, או חובה שהוטלה על אדם לפי חוק שירות בטחון, התשי"ט-1959 [נוסח משולב], דוחה חובה שהוטלה עליו לפי חוק זה.

12. ועדות ערר

(א) שר הפנים ימנה ועדות ערר לענין חוק זה; מינויה של ועדת ערר יכול שיהיה כללי או לאזור מסויים.
(ב) כל ועדת ערר תהיה של שלושה. כיושב-ראש הועדה ימונה על פי המלצת שר המשפטים, שופט או אדם הרשום בפנקס עורכי-הדין, אחד לפחות מחברי הועדה יהיה רופא, ואחד לפחות תושב ישוב שהוטל עליו צו שמירה; ובלבד שרוב חברי הועדה לא יהיו עובדי המדינה או עובדי הרשות המקומית הנוגעת בדבר או חברה.

13. ערר

(א) הטוען שחובת השמירה הוטלה עליו שלא כדין, רשאי לערור לפני ועדת ערר.
(ב) הגשת הערר לא תעכב מילוי חובת השמירה, אלא אם הורה על כך יושב-ראש הועדה.

14. ועדת ערר - סדרי דין וסמכויות

(א) שר המשפטים יקבע, בתקנות, את סדרי הדין בפני ועדת ערר; ועדת ערר תקבע בעצמה את סדרי דינה ככל שלא נקבעו בתקנות כאמור.
(ב) לועדת ערר יהיו הסמכויות שאפשר להעניקן לפי סעיפים 5 ו-5א לפקודת ועדות חקירה.
(ג) הועדה רשאית לאשר את הטלת החובה, בתנאים או ללא תנאים, או לבטלה.

14א. ערעור

(תיקון התש"ס)

החלטת ועדת הערר ניתנת לערעור לפני בית משפט לענינים מינהליים.

15. גימלאות לנפגעים

מי שקיים חובת שמירה מכוח חוק זה ונפגע תוך כדי קיומה, דינו כדין נפגע ספר כמשמעותו בחוק הגימלאות לנפגעי ספר, התשי"ז-1956, ודין הפגיעה כדין פגיעת ספר כמשמעותה בחוק האמור.

15א. גימלאות לנפגעים

(תיקון התש"ל)

מי שקיים חובת שמירה מכוח חוק זה ונפגע תוך כדי השמירה ביום כ"ו באייר התשכ"ז (5 ביוני 1967) או לאחר מכן, דינו כדין נפגע לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970, והוראות החוק האמור יחולו לגביו ולגבי התלויים בו.

15. תחולת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) וחוק הנכים (תגמולים ושיקום)

(תיקון התשע"ז)

על אף האמור בסעיף 15א, שומר שנגרמה לו חבלה תוך כדי ועקב פעילות מבצעית של לחימה מול אויב לשם הגנה על יישוב מפני פעולת איבה, או שמת עקב חבלה כאמור, יהיה דינו כדין חייל בשירות קבע לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ו-1950, או לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב], לפי העניין, ויראו את החבלה כחבלת שירות כהגדרתה בחוקים האמורים, לפי העניין.

16. **עונשין**

[תיקונים:

התשל"ו, התשמ"ג, התשמ"ד, התשמ"ד (מס' 2), התשמ"ה, התשמ"ו, התשמ"ז, התשמ"ג, התשנ"ו, התשע"ז (מס' 2)] (בוטל).

17. **ביטול**

תקנות-שעת-חירום (הסדרת השמירה בישובים), התשט"ז-1956 (להלן - התקנות הפוקעות), וחוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (הסדרת השמירה בישובים) (מס' 2), התשכ"א-1961 - בטלים.

18. **הוראת מעבר**

(א) כל ישוב שערב תחילתו של חוק זה קויימה בו שמירה מכוח התקנות הפוקעות, יראו אותו כאילו ניתן עליו צו שמירה לפי חוק זה.
(ב) חוק עזר שעמד בתקפו ערב תחילתו של חוק זה מכוח התקנות הפוקעות, יראו אותו כאילו נכללו בו השינויים הנובעים מחוק זה.

19. **ביצוע**

(תיקונים: התשל"ו, התשס"ב)

(א) שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, לרבות תקנות הקובעות כללים בדבר דרכי מינוין, הרכבן וסמכויותיהן של רשויות השמירה.

(ב) (א) המדינה תשא בהוצאות הכרוכות בביצוע חוק זה כנוסחו ערב תחילתו של חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) (תיקון מס' 4), התשס"ב-2002.

(ב) לצורך מילוי תפקידה של משטרת ישראל לפי סעיף 6א, יעביר משרד האוצר תקציב מיוחד למשטרת ישראל.

(ג) סכום ההוצאות יהיה בהתאם לתקציב שיאשר שר הפנים לאחר התייעצות עם שר האוצר.

דוד בן-גוריון

חיים משה שפירא

ראש הממשלה

שר הפנים

יצחק בן-צבי

-
- [1]. ס"ח 346, התשכ"א (21.6.1961), עמ' 169.
- תיקונים: ס"ח 600, התשל"ל (30.7.1970), עמ' 130;
- ס"ח 794, התשל"ו (29.1.1976), עמ' 88;
- ק"ת 4501, התשמ"ג (7.6.1983), עמ' 1503;
- ק"ת 4594, התשמ"ד (12.2.1984), עמ' 948;
- ק"ת 4674, התשמ"ד (29.7.1984), עמ' 2065 [התשמ"ד (מס' 2)];
- ק"ת 4786, התשמ"ה (31.3.1985), עמ' 1000;
- ק"ת 4885, התשמ"ו (20.12.1985), עמ' 299;
- ק"ת 5001, התשמ"ז (29.1.1987), עמ' 358;
- ק"ת 5209, התשמ"ט (8.8.1989), עמ' 1234;
- ק"ת 5506, התשנ"ג (4.3.1993), עמ' 487;
- ק"ת 5760, התשנ"ו (11.6.1996), עמ' 994;
- ק"ת 1739, התש"ס (11.6.2000), עמ' 192;
- ס"ח 1821, התשס"ב (7.1.2002), עמ' 90;
- ס"ח 2592, התשע"ז (29.12.2016), עמ' 241. הצ"ח - ממשלה 1083, התשע"ז, עמ' 433;
- ס"ח 2614, התשע"ז (28.3.2017), עמ' 501 [התשע"ז (מס' 2)]. הצ"ח - ממשלה 1096, התשע"ז, עמ' 676.
- [2]. שר הפנים הטיל חובת שמירה על תושבי המועצה המקומית קציר-חריש (ק"ת 6593, התשס"ז, עמ' 954).